

Nepër rrethet partizane

1-822
4/58

SSH - 822

H 4 8

SSH - 822

S

NËPËR SHITIGJET PARTIZANE

~~U5778~~

SHITIGJET SHITIGJET
BURGONJËSE

2918

263 - H28
2

Materialet e këtij vëllimi janë marrë nga librat «Shtigjeve partizane» botime të Drejtorisë Politike të Ushtrisë Popullore.

Ushtria
Popullore
Drejtori
Politike

LIBRARIA DITOMARIE - KAJMI, PRASHUTI

«Lufta nacionalçlirimtare ka qenë shkollë e madhe e luftës dhe e revolucionit për partizanët dhe për kuadrot tona politike dhe ushtarake. Atje ne hodhëm themelet e ushtrisë sonë, atje mësuam kuadrot tona të luftonin dhe të drejtonin në mënyrë revolucionare.

Kjo freski e frymës revolucionare, kjo partishmëri, jo vetëm duhet të përshkojë vazhdimisht ushtrinë tonë, por ajo duhet të lihet edhe si trashëgimi më i madh për brezat e ardhshëm të ushtarëve dhe kuadrove të Ushtrisë sonë popullore».

ENVER HOXHA

SIHARIQI I NJË NGJARJEJE TË MADHE

Ishin ditët e para të nëntorit, të vitit 1941.

Në orët e para të mëngjezit, të njërës nga ato ditë, ashtu siç ishim marrë vesh, u takuam me shogën Nexhmije Xhuglini në një qoshe të rrugës së «Dibrës», (tani rruga Bajram Curri), afër selvisë.

— Balila! Merre! Duhet shtypur sa më shpejt! Trakti është i rëndësishëm! Kujdes!...

Ishte dorëshkrimi i traktit të parë të partisë, i traktit i cili të nesërmen me shpejtësi të rrufeshme, do të përhapte në tërë vendin sihariqin e ngjarjes së madhe: formimin e Partisë Komuniste Shqiptare.

Ç'gëzim e krenari ndjemë të gjithë ne, që na u besua të shtypim traktin e parë të partisë!

... Një bodrum i errët i një shtëpie përdhese në rrugën «Ceno Sharra», një qiri i hollë, që lëshonte një dritë të zbetë, një maqinë shkrimi e vjetër, marrë armikut, gjatë një aksioni, nga Mistua, Mihali dhe shokët e tjerë, një shaptilograf shumë i vjetër, letër dhe disa kuti boje, — ja kjo ishte e gjithë «shtypshkronja».

Fiqreti, një vajzë e paktë nga trupi, duke kënduar lehtë-lehtë, shkruan me shpejtësi të madhe në letrën e dyllit:

«... Fashizmi italian që prej më se dy vjetësh

na ka shkelur vendin dhe na ka punuar gjithë të zezat mbi kurrizin tonë...

...Lufta e hapur është i vetmi qëndrim kundrejt zaptuesit... Të gjithë burrat shqiptarë duhet të rrokin armët dhe të bashkohen me çetat... Lufta e çetave do të jetë shprehja më besnike e vullnetit të popullit shqiptar, për t'u çliruar nga skllavëria fashiste...»

Sa shpejt u shtyp ai trakt i jashtëzakonshëm. Letra e dyllit u bë gati. Shokët përgatitën shaptilografin dhe bojën. Filloi shtypi. Ja kopja e parë, e dyta, ... e dhjeta, ... e qindta. Sa gëzim ndjenë, Aliu, Mistua, Mihali, gjithë sa ishin aty, kur e lexuan traktin e shaptilografuar!

S'kishin kaluar veçse disa orë që ishte shtypur trakti dhe shokët e përhapën atë në të gjitha rrugët e Tiranës. Të nesërmen, «fatorinot» e çuan atë në të gjitha qytetet e vendit. Populli mësoi kështu sihariqin e madh, dëgjoi zërin e partisë.

Trakti i parë i partisë ra në duart e atij që i drejtohej, popullit. Thirrja e partisë për luftën e armatosur kundër armikut, shkoi në skajet më të largëta të vendit.

Qindra e qindra trakte dhe thirrje të tjera e pasuan atë. Ato çonin në popull zërin e partisë, zërin e lirisë.

Me sa dëshirë, etje dhe dashuri të madhe e lexonte, e ruante dhe e shpërndante populli shtypin e partisë. Traktet, shtypi i partisë, nën parullën «lexoje, shpërndaje, por mos ja dorëzo armikut», kalonin dora-dorës me shpejtësi të madhe. Ata bëheshin kështu një armë e fortë në duart e partisë, për mobilizimin e tërë popullit në luftën e madhe për çlirimin e vendit.

KUJTIME NGA DITËT E PARA

Thirrjes së parë të partisë, si kudo edhe në Vlorë, komunistët ju përgjegjën me zjarr e aksion. Kështu, 8 Nëntori, hyri në historinë e qarkut tonë, si sinjali i asaj lufte epike, që do të trondiste nga themelet okupatorët e kuislingët e vendit.

Në mbrëmjen e asaj dite, katër shokë, u nisën në drejtim të depove e kazermave armike, të vendosura mbi kodrat e Babiçës.

Rrugë e vështirë! Shi! Errësira e thellë dhe balta nuk i pengojnë shokët. Ata, ecin gjersa më në fund i afrohen kodrës së rrethuar nga dy gjerdhe telash me gjemba. Brenda atyre telave ndodhen kazermat e depot; ushtarët që flenë, dhe rojet që vijojnë në kulla betoni.

— Erdhëm! — përshpërit ai që i prin katërshes komuniste.

Po të tjerët, ende janë pas. Në heshtje, ngadalë, me këmbë e me duar, afrohen edhe ata.

— Kujdes! — thotë rishtaz ai dhe i qetë nxjerr gërshtëren, për t'u hapur shtegun shokëve, për t'ju futur në thellësi atyre depove e kazermave të armikut. Po edhe këtu duhet vepruar me shumë kujdes. Zhurma më e vogël mund t'u kushtojë shumë shtrenjtë. Mbi telat janë varur qindra kuti teneqesh, të cilat me lëkundjen më të vogël, mund të zgjojnë

rojet, që diku janë strukur në postet e tyre të vrojtimit.

Dhe ja, dora e kujdesshme e përgjegjësit të këtij aksioni e hap pa zhurmë këtë shteg.

Zemrat e të katërve rrahin nga emocioni.

Njëri prej tyre caktohet të qëndrojë në mbështetje.

Tre të tjerët bëjnë përpara. Po tani si telat edhe oborri janë mbuluar tej e tej me kuti teneqeje. Prapë duhet kujdes. Goditja me këmbë e ndonjërës prej tyre, mund t'i vërë në kushte tepër të vështira.

Dhe ja, me këmbë e me duar, ata afrohen në destinacion. Sipas ndarjes së detyrave: dy prej tyre, shpejt e shpejt minojnë depot e kazermat, kurse i treti i spërkat me benzinë.

Çasti i fundit afron.

Ja dhe fitilave tek u vihet flaka!

Pas pak, kur katërshja komuniste del nga ai rrethim telash me gjemba, një buçitje dëgjohet mbi ato kodra, e pastaj buçitje të tjera lëkundin nga themelet tokën. Flakët ngrihen në qiell. Të alarmuar, ushtarët e armikut braktisin shtretërit e kazermat e tyre. Edhe Vlora zgjohet!

— Ç'ka ngjarë? — pyesin qytetarët me habi.

Po të nesërmen, përkrah traktit që lajmëronte formimin e partisë, komunistët e Vlorës i bënë të ditur popullit të tyre, se ato flakë dhe ai shpërthim s'ishin gjë tjetër, veçse përgjegjja e tyre ndaj kushtrimit të madh që Partia Komuniste Shqiptare i kish drejtuar, si gjithë Shqipërisë, edhe Vlorës së Ismail Qemalit e Selam Musait.

Atij kushtrimi, si në gjithë Shqipërinë, ju përgjegj, po atë ditë, me një demonstratë të madhe antifashiste edhe populli patriot i Korçës. Mijëra

vetë demonstruan nëpër rrugët e bulevardet. Sihariqi i madh i themelimit të PKSH i kish ngritur peshë zemrat e tyre. Armiku ju përgjegj me plumba. Demonstrata u përgjak. Në krye të demonstronjësve, me grushtin lart, dhe me fjalët: «Rroftë Partia Komuniste Shqiptare!», «Rroftë Shqipëria»!, ra komunisti Koci Bako, i goditur nga plumbat e agjentëve të armikut. Flamuri i rezistencës, flamuri i luftës për liri, u bë edhe më i kuq.

Armiku, për të tretur gjurmët, si dhe për ta shpëtuar agjentin që vrau Koci Bakon, e hoqi atë nga Korça dhe e dërgoi në Vlorë. Po Komiteti Qendror i PKSH, menjëherë sinjalizoi Komitetin qarkor të Vlorës dhe urdhëroi që ai të zhdukej sa më parë. Përgjegjja që e rrufeshme. Brenda dhjetë ditësh, vrasësi i Koci Bakos, u shtri pa frymë nga plumbat e shokëve tanë të Vlorës. Tani vendi kish zot. Nëpër rrugët e qyteteve tona kërciste revolja kundër armiqve dhe tradhëtarëve.

Më 28 Nëntor të vitit 1941, punëtorë e fshatarë, burra e gra, të udhëhequr nga partia dhe duke bërë titur: «Jashtë okupatorët!», «Vdekje fashizmit gjakatar!», «Rroftë Shqipëria e lirë!», «Rroftë PKSH!», dualën në demonstratë. I tronditur, armiku u vërsul me bajoneta mbi demonstronjësit. Përleshja që e ashpër. Nga shtiza ra trengjyrëshi i huaj. Urrejtja e popullit e bëri atë copë-copë. Në vend të tij hapi palët flamuri kuq e zi, ai që më 28 Nëntor të 12-tës, pas 5 shekujsh robërie, kish vleruar krenar, po në atë shesh, po në atë Vlorë.

Jehona e këtyre aksioneve të guximshme ndihet anembanë qarkut të Vlorës. Traktet e komunikatat e partisë bëjnë thirrje, për t'u ngritur të gjithë në këmbë.

Ideja e bashkimit si dhe parulla «Liria s'fitohet pa gjak!» bëhen motua e ditës.

Fjala e partisë kumbon me një forcë të çuditshme edhe në skajet më të largëta. Prestigji i saj ka filluar të rritet. Këtë e tregoi më së miri demonstrata e bukës në Vlorë, në mars të 42-së, gjatë së cilës, për herë të parë, masat popullore të fshatit e qytetit nën udhëheqjen e partisë u diktuan vullnetin e tyre organeve qeveritare. Ngjarja ndodhi kështu: Mungonte buka. Hambarët e fshatarësisë qenë boshatisur. Po edhe në treg bereqeti mungonte pothuaj krejtësisht. Edhe ai pak misër që dilte, blihej me çmim të lartë nga akaparatorët, për t'u shitur pastaj me trefishin e çmimit të blerjes. Me një anë mungesa e bukës e në anën tjetër spekulimi e rjepja e kishin shtuar urrejtjen e fshatarësisë së varfër e të mesme, si dhe të shtresave të varfëra të qytetit. Në këto kushte, partia në qark vendosi të dilte në krye të kësaj beteje. Komunistët, duke aktivizuar simpatizantët dhe aktivistët e partisë, e çojnë fjalën e saj gjer në skajet më të largëta. Parulla e partisë: «Të bashkuar ta detyrojmë qeverinë të gjunjëzohet!» bëhet e masave. Dhe ja, një ditë pazari, mijëra vetë nga fshatrat e Vlorës, zbresin në treg me thasë bosh. Komunistët, të rinjtë komunistë si dhe aktivistët e partisë, të fshatit e të qytetit janë vënë në lëvizje.

— Shokë! Të gjithë përpara prefekturës! — thërresin disa.

Nga qenë e nga s'qenë mijëra vetë drejtohen atje.

Për të gjithë u bë e qartë se në krye të këtij aksioni të madh e të guximshëm, qëndronte partia.